

УДК 821.161.2+316.663.4

МЕНШІЙ А. М.

## ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ У ТВОРЧОСТІ

### М. КОЦЮБИНСЬКОГО ТА М. ІВЧЕНКА

*У статті осмислюються гендерні стереотипи у творчості М. Коцюбинського та М. Івченка на матеріалі повістей «На віру», «Fatamorgana» та «Шуми весняні», «У сонячнім колі», визначаються їхні функції в текстах та роль в описі характерів героїв.*

*Ключові слова: маскуліність, фемінність, жіночність, гендерні стереотипи, гендерна проблематика.*

Сучасний етап розвитку вітчизняного літературознавства позначився активним залученням нових методологій. Одним із найбільш продуктивних підходів виявився, зокрема, гендерний, що надає широкі можливості для осмислення чоловічого і жіночого в літературі, досліджує стереотипні й альтернативні соціальні статеві ролі, а також глибинні психологічні відмінності становлення ідентичності.

Розвиток гендерних інтерпретацій літературних текстів у пострадянському просторі став можливим завдяки засвоєнню ідей Сімони де Бовуар, Кейт Міллет, Елейн Шовалтер, Монік Віттіг, Юлії Крістевої, Люсі Ірігерей та ін. На цій теоретичній базі сформувалось і покоління українських дослідників: В. Агєєва, Т. Гундорова, І. Жеребкіна, Н. Зборовська та ін.

Вивчення різних аспектів гендеру у творах українських письменників є відносно новим, тому спеціальних наукових розвідок з цього питання порівняно небагато. Як правило, науковці зосереджуються передусім на творах авторів-жінок або творах, присвячених жінкам. Натомість, значно менше уваги приділяють аналізу текстів, що вийшли з-під пера авторів-чоловіків. Відтак, осмислення доробку М. Коцюбинського та М. Івченка в гендерному аспекті може виявитися плідним. Тож мета пропонованої розвідки – аналіз гендерних стереотипів у творчості М. Коцюбинського та

М. Івченка на матеріалі повістей «На віру», «Fatamorgana» та «Шуми весняні», «У сонячній колі». Актуальність теми поглиблює той факт, що у цих творах змальовано яскраві психологічні типи, які увиразнюють гендерні проблеми.

Попри значний інтерес до творчості М. Коцюбинського (В. Агеєва, Н. Калениченко, М. Костенко, Ю. Кузнецов, Я. Поліщук, Т. Саяпіна, К. Хаддад, О. Черненко та ін.) і М. Івченка (В. Агеєва, Н. Акулова, С. Журба, В. Мельник, Р. Мовчан, О. Романенко, О. Філатова, В. Шевчук, П. Ямчук та ін.) залишається ряд поетикальних особливостей або зовсім не висвітлених дослідниками, або ж таких, що заслуговують на ширшу увагу. На нашу думку, осмислення гендерних стереотипів у творчості письменників належить саме до цієї категорії.

Ще у 20 – 30 рр. ХХ ст. М. Зеров назвав М. Коцюбинського «піонером нової літературної школи» [3, 141]. Цю думку згодом розвинули В. Агеєва, В. Звиняцковський, Н. Калениченко, Ю. Ковалів, Ю. Кузнецов, Я. Поліщук, О. Черненко, що сприяло осмисленню мистецького впливу М. Коцюбинського на становлення представників «Розстріляного відродження»: А. Головка, М. Івченка, Г. Косинки, В. Підмогильного, М. Хвильового та ін. Зважаючи на обсяг запропонованої розвідки, її зміст обсервується навколо фактів впливу М. Коцюбинського на поетику автора «Робітніх сил».

Захоплення М. Івченка творчістю автора «Intermezzo» виявилось плідним і тривалим. Невипадково ще в 1920-х рр. С. Єфремов тлумачив його прозу як органічне продовження традицій М. Коцюбинського [2, 655]. Впадає в око поетикальна близькість творів обох митців. М. Коцюбинський наполегливо розширював жанрові й тематично-стильові обрії української літератури, давши їй відчуття аристократичності й ускладненої вишуканості переживань. На різноманітності тематики творів Івченка акцентував увагу П. Ямчук, зокрема він відзначає, що «однією з основних тем його творчості було життя дореволюційного, а особливо пореволюційного села. Але, крім

цієї теми, у новелістиці порушувалося питання становлення та розвитку інтелігенції в Україні, торкався письменник і соціально-побутових тем, пов'язаних з містом, суспільно-моральних проблем тощо» [11, 100].

Важливе місце в структурно-семантичній парадигмі прози М. Івченка посідають пантеїстичні мотиви. Природа була для письменника уособленням певного духовного абсолюту, джерелом життєвої енергії. Подібну пантеїстичну релігійність, яка ніколи не жене людину за межі реального світу, відзначила О. Черненко у творчості М. Коцюбинського [10, 31].

Одним із аспектів поетики автора «Цвіту яблуні» є специфічна сюжетність. Фабулу творів можна переказати одним реченням. Однак «внутрішні» сюжети, основою яких є психологічні рефлексії я-оповідачів, зреалізовані в текстах через їхні думки та спогади, розгортають перед читачем складну філософську проблему «вибір – відповідальність». Як і М. Коцюбинський, М. Івченко концентрував увагу на одномоментному, епізодичному. Він відмовився від зображення чіткої хронологічної зміни подій у житті героя. Тому зазвичай фабульний час у його новелах обмежується тільки короткотривалими фрагментами, вихопленими із суцільного потоку життя персонажів. Поряд із ущільненням часопростору важливе місце прозаїк відводить маренням, мріям, спогадам своїх героїв, що закономірно спричинює дискретність, уривчастість хронотопу. Збільшення ролі ретроспекцій загалом є показовим для поетики М. Коцюбинського та М. Івченка, адже в контексті їхньої прози ретроспективність набуває ознак специфічної форми психологізму.

М. Коцюбинський наділив своїх героїв розколотою хворобливою свідомістю людей, чие заглиблення у власний внутрішній світ продиктоване загостреним почуттям справедливості й напруженими пошуками свого місця в житті. На думку О. Романенко, у творах М. Івченка репрезентовано особливий тип художньої концепції людини, який орієнтується на «новітній духовний простір людської душі» [7, 8]. Ця особливість зумовила провідну

ознаку ідіостилію митця, що її вже неодноразово акцентували інші дослідники, – прагнення відтворити почуття, показати внутрішній світ героя.

Письменники прагнули перш за все осягнути душу людини, її складний і багатогранний внутрішній мікрокосм. Осмислюючи сучасну їм революційну та пореволюційну дійсність, М. Коцюбинський та М. Івченко звертаються до розкриття внутрішніх переживань окремої особистості, розгубленої та самотньої. Йдеться про новели «Сміх», «Він іде!», «Невідомий», «Personagrata» та «В останні хвилини», «В первісні простори», «Місто вмерло», «Земля в цвіту», «Векша». «Однак для Івченка, як і для його талановитого вчителя М. Коцюбинського, втеча від одноманітності буднів, від узвичаєного і вимогливого «треба» не є ознакою безсилля чи втрати духовних орієнтирів. Усамітнення дає можливість розібратись із власною душею, відновити в собі здатність до пошуку, до вияву волі й характеру. До того ж така втеча стає нагодою для з'ясування значення життєвих явищ, подій з погляду вічності», – зауважила О. Філатова [8, 6].

Важливу роль у мистецькій палітрі М. Івченка, як і М. Коцюбинського, відіграє і кольорова гама: «Відмежовуючись від узвичаєного, конкретно-предметного вживання колористичних епітетів, митець звертається до кольору як характеристики психічного стану, характеру, настрою героя», – акцентувала сучасна дослідниця [7, 10].

На особливу увагу заслуговує той факт, що навіть тоді, коли штучна неохайність, необробленість мови та телеграфний стиль були ознакою часу, М. Івченко прагнув добірного слова, тяжіючи до класичної традиції, виразником якої був автор «Цвіту яблуні».

У своєму дослідженні ми послуговуємося терміном «гендерні стереотипи», під яким розуміємо стереотипні, усталені в тій чи іншій культурі (історичній епосі) уявлення про риси, поведінку, характеристики, взаємини чоловіків та жінок, що знайшло своє відображення в художніх творах. Гендерні стереотипи надзвичайно стійкі, вони існують на

підсвідомому рівні й укорінені в структуру суспільства, яке виробляє механізм їх відтворення та закріплення (сім'я, система освіти).

В українській сім'ї традиційно дотримувались гендерної диференціації у господарській, обрядовій, виховній сферах. Жінку бачимо переважно під час виконання «хатніх» робіт. Чоловік як господар та глава сім'ї користувався особливою увагою, оскільки він був основним виробником матеріальних благ, фактично утримувачем сім'ї.

Головна причина конфліктної ситуації в родині Гната та Олександри, героїв повісті М. Коцюбинського «На віру», полягає в тому, що жінка відмовляється виконувати усталену гендерну роль, адже її головне призначення – подобатися чоловікові, бути потрібною, створювати комфортні умови, бути господинею в домі і берегинею домашнього вогнища. Олександра неохайна, відверто нехтує своїми обов'язками: «Хата по три дні стояла неметена, страва тхнула недоглядом, хліб був глевкий, а на господиню гидко й глянути: сорочка чорна, спідниця задрипана» [5, 46]. Пристрасна й енергійна вдача героїні потребувала іншого виходу: «Вона чула, що, oprіч робучої сили, єсть у ній ще щось, чому вона не знала ймення, але що поривалось до іншого, кращого життя, виливалось у пісні, жартах, дотепі...» [5, 82]. Брутально вимагаючи від Гната розуміння і поваги: «Вона має право сказати йому слово правди! Вона йому жінка, а не наймичка», – Олександра ще більше відштовхувала від себе чоловіка [5, 49]. Крім того, вона відверто позиціонувала себе як пристрасна жінка-коханка, що викликало ще більший осуд з боку чоловіка.

Гнат, певною мірою, теж відходить від гендерних стереотипів: для нього кохання не просто чинник, що регулює суспільне життя, допомагає ствердити свій соціальний статус через одруження, а необхідна умова існування. Через хитрощі Олександри Гнат не зміг побратися з Настею і його щира любов поступово трансформувалася в ірраціональну любов-манію: «... сон, мара, обхоплювала цілу його істоту, і він знов уперто ходив під вікнами та чекав, чекав... <...>. Якби хто глянув на його в ту пору, то, певно,

подумав би, що то упир прийшов з того світу...» [5, 45].

Поєднавши свої долі у шлюбі, не освяченому церквою й не відзначеному обрядом весілля, Гнат та Настя порушили прийняті у суспільстві норми і фактично опинилися поза життям сільської громади. Значною мірою на вчинки героїв впливають поняття гріха, гріховності, продиктовані християнською етикою: «святе письмо забороняє жити на віру...» [5, 75]. Настя та її мати Явдоха підкоряються законам релігійної етики. Можливо, саме тому таким трагізмом позначене сприйняття Настею пропозиції Гната. Жінка болюче реагує на найменші прояви суспільного осуду, а її життя з коханим перетворюється в напружене чекання кари. Важливо, що по відношенню до Мотрі та Семена, які так само вирішили жити «на віру», суспільство не вдається до жодних репресивних заходів. Більше того, не лише чоловік та жінка виправдовують себе: «Бог простить, що без шлюбу, бо на думці нема нічого грішного...» [5, 61], а й їхні односельці, оскільки йдеться, в першу чергу, про господарські потреби, бажання мати «роботящу» і «запопадливу» господиню в оселі.

У повісті «Fatamorgana» здійснюється чітка міжгендерна диференціація. При цьому, цілком традиційно, Андрій асоціюється з культурою, прогресом, цивілізацією (робота на фабриці), яка часто переходить у слабкість, а Маланка – зі стихійно-підступною природою, знаряддям якої є диявольська природа жінки. Та саме на контрасті відчайдушних вчинків героїні ми бачимо слабкість та неспроможність чоловіка, який є просто посередником у рішучих руках жінки. Зміна ролей у стосунках чоловіка з жінкою очевидна, автор постійно наголошує на ніяковості, хвилюючому приголомшенні Андрія, його пасивності. Героїня М. Коцюбинського займає «чоловіче» місце в довічній опозиції чоловічого і жіночого, тобто через ствердження власного «Я», перетворюючи «Іншого» на об'єкт.

Глухе нерозуміння між протагоністами проходить через усю повість. Конфлікт увиразнюється за рахунок вмілого маніпулювання

фокалізаторськими позиціями у творі. Коли персонажем-фокалізатором виступає чоловік, переконливою для читача є його позиція, а коли фокалізується оповідь через образ дружини, читач сприймає її правду.

М. Коцюбинський акцентує на тому, що Маланка працююча, дбайлива господиня. Крім того, вона змушена утримувати родину, оскільки Андрій вже шість років перебивався випадковими заробітками. Видається, що чоловік неспроможний, а іноді й просто не зацікавлений у тому, щоб брати на себе відповідальність за майбутнє своєї сім'ї. У тексті превалюють негативні конотації на його адресу. Про це свідчать не лише Маланчині характеристики, а й Хоми Гудзя, авторські характеристики, самохарактеристики, що аж ніяк не пов'язуються з маскулінізмом: «Я, знаєте, тепер такий полохливий, що й тіні своєї боюся» [6, 72]. Особливо показовим є голос Андрія: «почав верещати тонким і надірваним голосом» [6, 49], «пискливий, жіночий» [6, 89], «тонкий, плаксивий» [6, 94]. Коло спілкування Андрія надзвичайно обмежене, відтак Маланка перебирає на себе соціальні контакти своєї родини.

У подружжя різні системи цінностей. Жінка бачить світ крізь призму родового буття. Чоловік же прагне до соціалізації як до способу зняття напруження. Причиною постійної ворожнечі Маланки й Андрія є розбіжність у бажаннях і прагненнях, шляхах досягнення бажаного. Однак корені ворожнечі значно глибші. Андрій («вічний наймит, старий парубок, бурлака») та Маланка («стара дівка») створили родину скоріше через необхідність. Маланка не кохала чоловіка й не мала до нього поваги, оскільки він не міг запропонувати їй те, чого вона так прагнула – стати господинею. Тобто саме чоловік відмовляється від гендерних стереотипів, натомість жінка співвідносить власну систему поглядів і цінностей із загальноприйнятими у соціумі.

У традиційній (маскуліній, патріархальній) культурі гендерні ролі чітко окреслено. Жінка ототожнюється винятково з тілом та його функціями: сексуальними чи дітородними. Визначення суспільством жіночого характеру

як ірраціонального, чуттєвого, природного на відміну від раціонального, логічного, інтелектуального чоловічого дає можливість припустити, що єдиною сферою духовного життя жінки залишаються любов і кохання.

У повісті М. Івченка «Шуми весняні» віднаходимо гендерні стереотипи, які характеризують становище чоловіків та жінок в суспільстві, їхню поведінку та взаємини. Євген Григорович під час гострих суперечок закидає жінкам зрадливість і кокетство: «Я вас знаю, всі ви хороші...» [4, 45]; «Знаю вас – ви всі такі. Хіба ще є хто більш розпусний, як ви – жінки?» [4, 46]

У творі протиставляються дві жіночі позиції: Ольги Петрівни та Наталії. Ольга Петрівна розлучена, не прив'язана до приземленого, побутового рівня, вона не відчула радості материнства і в певному сенсі її життя у світі позбавлене онтологічної повноти свого значення. Вона позиціонує себе як жінка-коханка (Євген Петрович) та жінка-товариш, спілкування з якою передбачає скоріше дружній контакт, ніж інтимний (Василь Павлович). Її поведінка не відповідає нормативним уявленням і установкам соціуму про роль жінки. Наталія не мислить себе поза традиційною роллю господині та матері. Потенційно, взявши шлюб із достойним чоловіком, наприклад, агрономом Василем Павловичем, вона могла б стати «інтелігентною господинею», як-от Ганна Іванівна у романі «Робітні сили». Однак і Ольга Петрівна, і Наталя очікують на прихід сильного маскулінного чоловіка, який зможе задовольнити і духовно, і фізично. Проте кожна з героїнь відчувається ошуканою і навіть скривдженою. Євген Петрович, постійно влаштовуючи гучні сцени, демонструє «жіночу» модель поведінки: «... худеньке бліде обличчя чиновника якось кумедно перекошується, кривиться. Він наче намагається сміятись. Очі моргають, і в них помітні блискучі краплини – нарешті чиновник не втримується і починає плакати» [4, 47]. Взаємини Наталії та Василя Павловича фактично розгортаються в аспекті фізичної близькості. Показово, що у свідомості героя така поведінка сприймається як наслідок тимчасового божевілля. Звабивши



дівчину, він втрачає до неї інтерес: «... Наталя здається мені звичайною провінційною панночкою, у якої такі вузькі буденні інтереси. І чого тільки і чим саме вона привабила мене?» [4, 94].

«У сонячнім колі» М. Івченка виразно прочитуються нав'язані конкретними соціально-історичними умовами гендерні стереотипи, згідно з якими традиційно чоловічою вважається функція конструювання / підкорення, що ототожнюється із суспільним прогресом (сфера культури), а за жінкою закріплюється функція продовження роду (сфера природи). Як наголошує Н. Хамітов, такі позиції є іманентно притаманними чоловікові й жінці як полюсам єдиного цілого: «Якщо чоловік прагне саме до пізнання й творчості як об'єктивації, то для жінки більше притаманна життєтворчість як душевне пізнання і творчість – пом'якшення й поглиблення взаємин між людьми, їх піднесення й олюднення» [9, 79]. Але чоловік і жінка мають усвідомити свою специфіку і головне – повинні прагнути порозумітися одне з одним.

Прийняття / неприйняття гендерних стереотипів у повісті виразно артикулюють Іван Косень, його дружина Ліля та її подруга – вчителька Корківська. Раціоналіст, учений-фізик Косень у своїх поглядах на стосунки між чоловіком та жінкою дотримується консервативної позиції. Герой сприймає дружину як беззахисну істоту, яка повсякчас потребує його підтримки. Він добре пам'ятає враження від першого знайомства: збентеженість, заплутаність, розгубленість, безпомічність Лілі. Саме це почуття привабило його, «викликало чуття співболу й жалю разом із ніжною турботливою любов'ю» [4, 527]. Це й програмує в чоловічій свідомості комплекс «героя-рятівника» та визначає жінку як неповноцінну особистість, легітимізує її залежність. За художньою логікою твору, така природа жіночої натури стає причиною її приниження й інструментом самовиправдання чоловіка. У зв'язку з цим показовою є позиція Косеня: під приводом «природного призначення статі» він підносить справжній культ жінки, однак під цим же приводом і розвінчує його. «Для героя загалом характерні

сакралізація жінки-матері, захоплення її «місією» продовжувачки роду / життя і, з другого боку, небажання розділити весь тягар цієї «добровільної страдниці», – наголосила Н. Акулова [1, 10].

Модерна жінка початку ХХ ст. більше не погоджується виконувати нав'язану патріархальним суспільством роль берегині роду. Її бунт проти упокорення чоловікові руйнує усталені форми дружніх відносин, родинних взаємин і сексуальних стосунків. Утіленням такої жінки в повісті є образ Корківської до якої Іван Семенович відчуває наростаюче «дражливе почуття» [4, 563]. Прагнучи звільнитися від чоловічої залежності, вона обирає шлях самореалізації у професійній сфері, не боїться вступати в суперечку з чоловіком і сміливо висловлює власні думки. Корківська не сприймає ідеї «природного призначення статі», рішуче заперечує Косеню: «... по-вашому, виходить, і природа, і виховання дітей, і приборка, і харчування, і те ж саме здобування харчів? І все це вона, вона, вона, і все для інших? А що їй самій залишається?» [4, 565].

Позиція Лілі, яка репрезентує погляди пересічної жінки, перебуває на перехресті радикальних поглядів свого чоловіка й подруги: «Але що ж удієш? Треба й цю роботу комусь робити» [4, 564]. Під впливом життєвих обставин її погляди еволюціонують. Вона прагне вибороти право на свободу, відбутися як особистість, рівна за своєю онтологічною сутністю чоловікові. Боротьба Лілі не набуває рішучого характеру якраз тому, що в неї ще збереглися традиційні ознаки жіночності: материнський інстинкт, емоційність, прагнення родинного затишку, й теплоти в міжособистісних стосунках. Проте, ця теплота і близькість між найближчими людьми виявляється безнадійно втраченою.

Намагаючись вийти за межі відведеної для неї сфери «родинного вогнища», Ліля знаходить можливість самоствердитися через роботу. Іван Семенович вбачає в бажаннях дружини загрозу патріархальній моралі: «Ти занехаяла господарство, родину, все на світі тобі байдуже <...> тут якийсь кавардак, а ти десь бродиш там. Дурницями всякими займаєшся <...> Ну,

розуміється, яка там робота. Ти просто собі ганяєш розваги ради та веселощі всякі справляєш. А тут тобі трин-трава» [4, 579–580]. Зрештою, його непоступливість стає причиною руйнування родини.

Отже, гендерні стереотипи, виокремлені в повістях «На віру», «Fatamorgana» М. Коцюбинського та «Шуми весняні», «У сонячній колі» М. Івченка, виконують дві важливі функції: відображають суспільні уявлення про чоловіків і жінок та доповнюють характеристики взаємин між головними героями. Сподіваємось, що запропонована розвідка стане в нагоді тим дослідникам, яких зацікавить проблема гендерної інтерпретації української літератури 20 – 30-х рр. ХХ ст.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Акулова Н. Ю. Проза Михайла Івченка (семантика, поетика) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.01 «Українська література» / Н. Ю. Акулова. — Х., 2010. — 19 с.
2. Єфремов С. Історія українського письменства / С. Єфремов. — К. : «Феміна», 1995. — 688 с.
3. Зеров М. Українське письменство / М. Зеров ; упоряд. М. Сулима; післям. М. Москаленка. — К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. — 1301 с.
4. Івченко М. Робітні сили : Новели, оповідання, повісті, роман / М. Івченко ; упоряд. і текстол. підгот. творів С. А. Гальченка, В. О. Мельника, передм. В. О. Мельника; прим. С. А. Гальченка. — К. : Дніпро, 1990. — 823 с.
5. Коцюбинський М. Твори : в 7 т. / М. Коцюбинський. — К. : Наук. думка, 1973—1974. — Т. 1 : Повісті, оповідання (1884 — 1897). — 1973. — 408 с.
6. Коцюбинський М. Твори : в 7 т. / М. Коцюбинський. — К. : Наук. думка, 1973—1974. — Т. 3 : Оповідання. Повісті (1908 — 1913). — 1974. — 432 с.

7. Романенко О. В. Концепція людини в українській літературі 20-х років (на матеріалі прози Г. Михайличенка, М. Хвильового, М. Івченка, В. Підмогильного) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.01 «Українська література» / О. В. Романенко. — К., 2002. — 21 с.
8. Філатова О. С. Творчість Михайла Івченка: проблемно-стильові домінанти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.01 «Українська література» / О. С. Філатова. — К., —2000. — 21 с.
9. Хамитов Н. Философия человека: поиск пределов. Пределы мужского и женского: введение в м етаантропологию / Н. Хамитов. — К. : Наук. думка, 1997. — 176 с.
10. Черненко О. Михайло Коцюбинський – імпресіоніст : Образ людини в творчості письменника / О. Черненко. — Мюнхен : Сучасність, 1977. — 143 с.
11. Ямчук П. М. Імпресіонізм в українській прозі 1890-х — 1930-х років : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Ямчук Павло Миколайович. — Одеса, 1998. — 178 с.

МЕНШИЙ А. Н.

## ГЕНДЕРНЫЕ СТЕРЕОТИПЫ В ТВОРЧЕСТВЕ

### М. КОЦЮБИНСКОГО И М. ИВЧЕНКО

*В статье анализируются гендерные стереотипы в творчестве М. Коцюбинского и М. Ивченко на материале повестей «На веру», «Fatamorgana» и «Весенние шумы», «В солнечном круге», определяются их функции в текстах и роль в описании героев.*

*Ключевые слова: маскулинный, феминный, гендерные стереотипы, гендерная проблематика.*

MENSHIY A.

## **THE GENDER STEREOTYPES IN M. KOTSYUBINKSKIY' AND M. IVCHENKO'S WORKS**

*On the basis of the short stories «On trust», «Fata morgana» and «Spring sounds», «In the sun circle» the article studies the gender stereotypes in M. Kotsyubinskiy' and M. Ivchenko's works, determines their functions in the texts and part in the characters portraiture.*

*Key words: masculinity, femininity, gender stereotypes, gender issues.*

*Стаття надійшла до редколегії 26.08.2013 р.*